

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 12. 2021, sp. zn. 7 Tdo 1176/2021, ECLI:CZ:NS:2021:7.TDO.1176.2021.1

Číslo: 29/2022

Právní věta:

Hrubý nepoměr vzájemných plnění u trestného činu lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku je nutno dovodit na základě celkového hodnocení všech plnění sjednaných mezi pachatelem a poškozeným, a nelze ho tedy posuzovat izolovaně jen ve vztahu k jednotlivým dílčím plněním. Výsledná hodnota těchto dílčích plnění může být odrazem více samostatných smluvních vztahů mezi pachatelem a poškozeným, jejichž předmětem je úvěr nebo půjčka, a to včetně smluvních sankcí, zajišťovacích institutů apod.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 18.12.2021

Spisová značka: 7 Tdo 1176/2021

Číslo rozhodnutí: 29

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Lichva

Předpisy: § 218 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Dotčená rozhodnutí:

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. [5 Tdo 1282/2004](#), uveřejněné pod číslem 52/2005 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 4. 2003, sp. zn. [5 Tdo 248/2003](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 9. 2001, sp. zn. [7 Tz 226/2001](#)

Nález Ústavního soudu ze dne 19. 1. 2017, sp. zn. [I. ÚS 3308/2016](#), N 16/84 SbNU 181

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl dovolání, které podala obviněná A. K. proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. 5 To 166/2020, v trestní věci vedené u Okresního soudu ve Frýdku-Místku pod sp. zn. 2 T 123/2016.

I. Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu ve Frýdku-Místku ze dne 19. 2. 2020, sp. zn. 2 T 123/2016, byla obviněná A. K. uznána vinnou přečinem lichvy podle § 218 odst. 1 alinea 1, odst. 2 písm. a) tr. zákoníku. Za tento přečin a za sbíhající se trestnou činnost byla odsouzena podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 2 tr. zákoníku k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 4 roků a 4 měsíců, pro jehož výkon byla podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařazena do věznice s ostrahou. Dále byl obviněné podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest, a to podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku ve výměře 40 denních sazeb s výší jedné sazby 1 000 Kč, tedy v celkové výměře 40 000 Kč. Podle § 69 odst. 1 tr. zákoníku byl obviněné současně stanoven pro případ, že by peněžitý trest nebyl ve stanovené lhůtě vykonán, náhradní trest odnětí svobody v trvání 4 měsíců. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku pak byly zrušeny výroky o trestech, jež se týkaly sbíhající se trestné činnosti, a podle § 228 odst. 1 a § 229 odst. 2 tr. ř. bylo rozhodnuto o nárocích poškozených na náhradu škody. Vedle toho byla obviněná podle § 226 písm. b) tr. ř. zproštěna obžaloby pro další skutek kladený jí obžalobou za vinu, ovšem tato část rozsudku nebyla napadena odvoláním a nyní ani dovoláním, a nebyla tak předmětem dovolacího řízení.

2. Podle skutkových závěrů soudu prvního stupně se obviněná dopustila uvedeného přečinu jednáním spočívajícím v tom, že

I. v období od 8. 7. 2010 do 31. 12. 2010 v O. a jinde obviněná zneužila lehkomyšlnosti a především finanční tísně manželů J. Š. a Z. Š., kteří ji oslovili na inzerát, že nutně potřebují finanční částku ve výši 475 000 Kč k uhrazení tíživých dluhů, nejprve v O. ve dnech 8. 7. 2010 a 9. 7. 2010 zprostředkovala a zajistila jednak uzavření smlouvy o administrativních a organizačních činnostech s obchodní společností JMT G. CZ, datované dnem 8. 7. 2010, jednak smlouvy o úvěru s obchodní společností JMT G. CZ, datované dnem 9. 7. 2010, a jednak zástavní smlouvy k nemovitým věcem, datované dnem 9. 7. 2010, na základě kterých byl dne 9. 7. 2010 manželům Š. poskytnut krátkodobý úvěr na tři měsíce ve výši 475 000 Kč s tím, že měla být vrácena včetně všech navýšení a odměn celková částka ve výši 617 500 Kč (z toho 42 750 Kč smluvní odměna a 57 000 Kč jako „expresní příplatek“), když tyto závazky byly zajištěny zástavním právem na nemovitých věcech J. Š. - rodinném domu č. p. XY v obci XY v k. ú. XY, včetně garáže a přilehlých pozemků, přičemž obviněná věděla, že J. Š. s manželem je v takové tíživé finanční situaci, že úvěr včetně navýšení není schopna uhradit a obzvláště nikoli v tak krátké době, a hrozil tak prodej zastavených nemovitostí, proto slibovala, že zajistí následnou konsolidaci úvěru, následně v O. dne 1. 10. 2010 k úhradě předešlého úvěru od obchodní společnosti JMT G. CZ zajistila, nechala vyhotovit a zprostředkovala J. Š. od V. F. zástavní smlouvu a půjčku se splatností na 3 měsíce ve výši 970 000 Kč, z níž V. F. uhradila téhož dne dlužnou částku obchodní společnosti JMT G. CZ ve výši 617 500 Kč, což představovalo navýšení ve výši 142 500 Kč, tj. 30 % za 85 dnů a 129 % za jeden rok, čímž obviněná A. K. opatřila obchodní společnosti JMT G. CZ hrubě nepřiměřený prospěch ve výši 142 500 Kč, a to ke škodě J. Š.;

II./1. v O., P., okr. F.-M., a jinde obviněná zneužila lehkomyšlnosti a především finanční tísně A. Š., která na základě smlouvy o úvěru na částku ve výši 270 000 Kč ze dne 12. 10. 2010 uzavřené s obchodní společností I. v důsledku sankcí a „zesplatnění“ úvěru měla zaplatit této společnosti částku ve výši 600 000 Kč, která byla zajištěna zástavním právem k rodinnému domu v obci XY č. p. XY na pozemku p. č. XY, k pozemku p. č. XY a k pozemku - zahradě p. č. XY, vše v k. ú. XY, a dále k bytové jednotce č. XY v obci XY, k. ú. XY, včetně podílu na společných částech domu a pozemku, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, dne 15. 4. 2011 v O. obviněná zajistila, zprostředkovala, nechala vypracovat a předložila k podpisu A. Š. zástavní smlouvu a smlouvu o půjčce na částku ve výši 870 000 Kč od V. F., z této půjčky byl

dne 19. 4. 2011 V. F. uhrazen předešlý dluh vůči obchodní společnosti I. ve výši 600 000 Kč, obviněná pak předala A. Š. dne 15. 4. 2011 částku ve výši 70 000 Kč a částku ve výši 200 000 Kč si s vědomím A. Š. ponechala jako provizi, když poškozená plně důvěřovala obviněné A. K., smlouvu podepisovala v tíživé situaci, aby byl uhrazen její dluh u obchodní společnosti I., a aby nepřišla o dům jeho prodejem jako zástavy, čímž obviněná obstarala sobě hrubě nepřiměřený prospěch ve výši 200 000 Kč ke škodě A. Š.;

II./2. v období od 15. 4. 2011 do 28. 6. 2011 v O., F.-M., P., okr. F.-M., a jinde obviněná zneužila důvěřivosti, snadné manipulovatelnosti a především finanční tísně A. Š., která na základě smlouvy o půjčce na částku ve výši 870 000 Kč ze dne 15. 4. 2011 s V. F. měla uhradit částku ve výši 920 000 Kč, která byla zajištěna zástavním právem k rodinnému domu v obci XY č. p. XY na pozemku p. č. XY, k pozemku p. č. XY a k pozemku - zahradě p. č. XY, vše v k. ú. XY, a dále k bytové jednotce č. XY v obci XY v k. ú. XY, včetně podílu na společných částech domu a pozemku, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, přičemž zástavní smlouvu a smlouvu o půjčce ze dne 15. 4. 2011 předtím zajistila, nechala vypracovat a zprostředkovala právě obviněná A. K., následně dne 28. 6. 2011 ve F.-M. k úhradě předešlé půjčky od V. F. zajistila a zprostředkovala od obchodní společnosti TG C. CZ krátkodobý úvěr na tři měsíce ve výši 1 290 000 Kč, z něhož byla téhož dne uhrazena V. F. dlužná částka ve výši 920 000 Kč vkladem na její účet a částku ve výši 370 000 Kč měla A. Š. podle smlouvy obdržet jako další půjčku, přičemž úvěr měl být splacen do dne 28. 9. 2011 v částce ve výši 1 406 100 Kč, jinak smlouva obsahovala sankce - smluvní pokutu ve výši 250 000 Kč za prodlení větší než 7 dní a smluvní úrok ve výši 0,2 % denně z dlužné částky v případě prodlení, přičemž obviněná A. K. věděla, že A. Š. je v takové tíživé finanční situaci, že úvěr včetně navýšení není schopna splatit a obzvláště ne v tak krátké době, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, čímž nezbytně musí dojít k uplatnění přísných sankcí navyšujících dlužnou částku, a tím obviněná uvrhla A. Š. do ještě tíživější finanční situace a dluhové pasti, kterou bylo nutno řešit jen prodejem rodinného domu v XY č. p. XY včetně přílehlých pozemků, a proto si tento prodej A. Š. již sama zajistila dne 19. 1. 2012 u kupujícího M. F., v důsledku toho byl dne 30. 1. 2012 původní úvěr ve výši 1 290 000 Kč získaný od obchodní společnosti TG C. CZ uhrazen včetně navýšení a sankcí v celkové částce ve výši 1 750 000 Kč právě z prodeje nemovitých věcí, což představovalo navýšení ve výši 460 000 Kč, tj. 36,65 % za 220 dnů a 59 % za jeden rok, tedy navýšení hrubě nepřiměřené, čímž obviněná A. K. obstarala obchodní společnosti TG C. CZ hrubě nepřiměřený prospěch ve výši 460 000 Kč ke škodě A. Š.;

III. v období od 20. 7. 2011 do 6. 4. 2012 v O., P.-M., okr. F.-M., a jinde obviněná zneužila lehkomyšlnosti a především finanční tísně M. K., který na základě smlouvy o půjčce na částku ve výši 640 000 Kč ze dne 20. 7. 2011 uzavřené s T. P. měl uhradit částku ve výši 660 000 Kč, která byla zajištěna zástavním právem k rodinnému domu v obci XY č. p. XY na pozemku p. č. XY a k přílehlým pozemkům ve vlastnictví M. K., a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, přičemž zástavní smlouvu a smlouvu o půjčce ze dne 20. 7. 2011 s T. P. předtím zajistila, zprostředkovala, nechala vypracovat a M. K. dala podepsat právě obviněná A. K., dne 16. 11. 2011 v O. k úhradě předešlé půjčky od T. P. pak zajistila a zprostředkovala od společnosti TG C. CZ úvěr ve výši 1 135 000 Kč, z něhož byla dne 18. 11. 2011 uhrazena dlužná částka T. P. ve výši 660 000 Kč a částku ve výši 475 000 Kč měl M. K. podle smlouvy o úvěru datované dnem 15. 11. 2011 obdržet jako další půjčku, přičemž úvěr měl být splacen dne 15. 1. 2012 částkou ve výši 1 180 400 Kč, jinak smlouva obsahovala sankce - smluvní pokutu ve výši 350 000 Kč za prodlení větší než 20 dní a smluvní úrok ve výši 0,08 % denně z dlužné částky v případě prodlení, přičemž obviněná věděla, že M. K. je v takové tíživé finanční situaci, že úvěr včetně navýšení není schopen splatit a obzvláště ne v tak krátké době, čímž nezbytně musí dojít k uplatnění přísných sankcí navyšujících dlužnou částku, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, čímž obviněná A. K. uvrhla M. K. do ještě tíživější finanční situace a dluhové

pasti, kterou bylo nutno řešit jen prodejem rodinného domu M. K. v obci XY č. p. XY, včetně přilehlých pozemků, přičemž následně obviněná rovněž zprostředkovala prodej domu a zajistila kupující P. D. a R. D. a kupní smlouva byla uzavřena dne 30. 3. 2012 ve F.-M., v důsledku toho byl dne 5. 4. 2012 původní úvěr ve výši 1 135 000 Kč u obchodní společnosti TG C. CZ ze dne 16. 11. 2011 uhrazen včetně navýšení a sankcí v celkové částce ve výši 1 450 000 Kč právě z prodeje rodinného domu, což představovalo navýšení ve výši 315 000 Kč, tj. 27,756 % za 143 dnů a 70 % za jeden rok, tedy navýšení hrubě nepřiměřené, čímž obviněná obstarala obchodní společnosti TG C. CZ hrubě nepřiměřený prospěch ve výši 315 000 Kč ke škodě M. K.;

IV. v období od 29. 7. 2011 do 1. 11. 2012 v O., K., okr. F.-M., a jinde obviněná zneužila lehkomyšlnosti a především finanční tísně M. R., která na základě smlouvy o úvěru na částku ve výši 46 000 Kč ze dne 14. 9. 2010 uzavřené s obchodní společností I. v důsledku sankcí a „zesplatnění“ úvěru měla zaplatit této společnosti částku ve výši 194 188 Kč, která byla zajištěna zástavním právem ke spoluvlastnickému podílu o velikosti 2/4 na rodinném domě v obci XY č. p. XY a přilehlých pozemcích, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, nejprve dne 29. 7. 2011 v K. a ve F.-M. k úhradě dluhu u obchodní společnosti I. zajistila, zprostředkovala, nechala vypracovat a M. R. předložila k podpisu smlouvu o půjčce na částku ve výši 460 000 Kč s V. F., z této půjčky uhradila V. F. téhož dne předešlý dluh obchodní společnosti I. ve výši 194 188 Kč, zbylá částka ve výši 265 815 Kč měla být podle smlouvy další půjčkou pro M. R., z této částky si obviněná A. K. ponechala bližší neurčenou částku za zprostředkování půjčky od V. F. a zbývající část předala poškozené M. R. dne 29. 7. 2011, zároveň se smlouvou o půjčce dne 29. 7. 2011 obviněná zajistila, zprostředkovala, nechala vypracovat a podepsat M. R. zástavní smlouvu, čímž byly závazky ze smlouvy o půjčce zajištěny zástavním právem k spoluvlastnickému podílu M. R. o velikosti 1/2 na rodinném domě v obci XY č. p. XY a přilehlých pozemcích, přičemž obviněná věděla, že M. R. je v takové tíživé finanční situaci, že úvěr včetně navýšení není schopna splatit v dohledné době, a věděla, že dojde k uplatnění sankcí ze smlouvy, a hrozil tak prodej zastavených nemovitých věcí, čímž obviněná A. K. uvrhla M. R. do ještě tíživější finanční situace a dluhové pasti, následně dne 1. 11. 2012 v Ostravě k úhradě předešlé půjčky od V. F. ze dne 29. 7. 2011 zajistila a zprostředkovala od obchodní společnosti 4P. zástavní smlouvu, blankosměnku, směnečné vyplňovací prohlášení k blankosměnce do celkové částky 1 275 000 Kč a smlouvu o obstarání věci spočívající v zajištění splacení půjčky V. F. ze dne 29. 7. 2011, na základě čehož dne 2. 11. 2012 obchodní společnost 4P. uhradila V. F. částku ve výši 900 000 Kč na splacení původní půjčky ve výši 460 000 Kč ze dne 29. 7. 2011, jejíž uzavření předtím taktéž zajistila a zprostředkovala obviněná, což představovalo navýšení ve výši 440 000 Kč, tj. 95,65 % za 455 dnů a 75,57 % za rok, tedy navýšení hrubě nepřiměřené, čímž obviněná obstarala V. F. hrubě nepřiměřený prospěch ve výši 440 000 Kč, vše ke škodě M. R.

3. Tento rozsudek následně napadla obviněná stran výroku o vině, trestu a navazujících výroků o náhradě škody odvoláním, z jejíhož podnětu Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. 5 To 166/2020, podle § 258 odst. 1 písm. d), e), odst. 2 tr. ř. zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o trestu. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. pak znovu rozhodl tak, že podle § 209 odst. 4 tr. zákoníku za užití § 43 odst. 2 tr. zákoníku odsoudil obviněnou k souhrnnému trestu odnětí svobody v délce 3 roků a 6 měsíců, pro jehož výkon ji podle § 56 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku zařadil do věznice s ostrahou. Dále byl obviněný podle § 67 odst. 1 tr. zákoníku uložen peněžitý trest, a to ve výměře podle § 68 odst. 1, 2 tr. zákoníku 60 denních sazeb s výší jedné sazby 700 Kč, tedy v celkové výměře 42 000 Kč. Podle § 43 odst. 2 tr. zákoníku byly současně zrušeny výroky o trestech, jež se týkaly sbíhající se trestné činnosti.

II.

Dovolání obviněné

4. Proti rozsudku soudu druhého stupně v celém jeho rozsahu podala obviněná dovolání, opírající se o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a k) tr. ř. Ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. namítla, že jednání, jímž byla uznána vinnou pod bodem II./2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, nenaplnjuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu lichvy, ačkoliv soudy zde dospěly k závěru, že smlouva, v níž obchodní společnost TG C. CZ vystupuje jako věřitel vůči A. Š., má lichevní charakter. Původní úvěr činil 1 290 000 Kč a vrácena byla částka 1 750 000 Kč, což představuje navýšení ve výši 460 000 Kč. Podle soudu prvního stupně jde o navýšení 36,65 % za 220 dnů a 59 % za jeden rok (v odůvodnění rozsudku bylo nesprávně uvedeno roční navýšení 69 %, nicméně ve výrokové části rozsudku je správně uvedeno 59 %). Takové navýšení však není navýšením hrubě nepřiměřeným, a proto nemůže jít o trestný čin lichvy. Otázkou tzv. hrubého nepoměru plnění ve smyslu § 218 tr. zákoníku se opakovaně zabývala judikatura, v níž bylo dovozeno, že poskytnutí půjčky peněz s úrokem 70 % a více za rok zakládá hrubý nepoměr. Soudní praxe dovodila tento nepoměr i při nižším úroku, nicméně vždy je nutné vycházet ze specifických okolností každého konkrétního případu. Roční navýšení 59 % však nepředstavuje hrubý nepoměr vzájemných plnění. Úrok ze zapůjčené částky byl sjednán ve výši 3 % měsíčně, smluvní úrok z prodlení činil 0,2 % denně z dlužné částky a byl zákonný. Jednorázovou smluvní pokutu ve výši 250 000 Kč pak bylo nutno poměřovat ve vztahu k jistině poskytnutého úvěru, přičemž v dané věci představovala asi 19 % jistiny úvěru, což nelze v žádném případě označit za nepřiměřené. Navíc nárok na smluvní pokutu nevznikl ihned při prodlení, ale až po určité době trvajícím prodlení, konkrétně větším než sedm dní. Jako nepřiměřené judikatura shledala jednorázové smluvní pokuty ve výši dosahující cca 50 % jistiny úvěru či půjčky (viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ve věci vedené pod sp. zn. [3 Tdo 1256/2012](#)). O takovou situaci v případě úvěru poskytnutého A. Š. od obchodní společnosti TG C. CZ zjevně nejde.

5. Pokud okresní soud v odůvodnění svého rozhodnutí popsal judikaturu, z níž dovodil existenci hrubého nepoměru vzájemných plnění, podle obviněné Nejvyšší soud ve zmíněných rozhodnutích shledal jako lichevní vždy vyšší roční navýšení, než bylo dovozeno v tomto případě. Ve věci vedené pod sp. zn. [5 Tdo 1282/2004](#) šlo o navýšení 70 % a více, ve věci vedené pod sp. zn. [5 Tdo 248/2003](#) o navýšení 66 %, ve věci vedené pod sp. zn. [3 Tdo 225/2012](#) o navýšení 65 %, ve věci vedené pod sp. zn. [5 Tdo 1483/2012](#) o navýšení 66 % a ve věci vedené pod sp. zn. [7 Tdo 717/2013](#) o navýšení 70 %. Uvedená rozhodnutí tak neumožňují posoudit smlouvu mezi obchodní společnostmi TG C. CZ a A. Š. jako smlouvu lichevní. Soud prvního stupně k tomu dále konstatoval, že o smlouvu lichevního charakteru může jít i v případě mnohem nižšího ročního navýšení, resp. mnohem nižšího úroku. K podpoře tohoto svého závěru poukázal na další dvě rozhodnutí Nejvyššího soudu, která ale vzhledem k zásadním odlišnostem vůbec není možné uplatnit na daný případ. Ve věci projednávané u Nejvyššího soudu pod sp. zn. [3 Tdo 1256/2012](#) šlo o úrok ve výši 10 % měsíčně, po přepočtu na roční úrok tedy ve výši 120 %, což je diametrální rozdíl oproti nyní posuzované záležitosti. V uvedené věci navíc byla sjednána smluvní pokuta pro případ prodlení ve výši 443 000 Kč při jistině půjčky ve výši 885 000 Kč, tj. 50 % jistiny, a při prodlení ji byl dlužník povinen uhradit okamžitě. V případě úvěru poskytnutého obchodní společnostmi TG C. CZ činila smluvní pokuta asi 19 % jistiny a nenastupovala ihned při prodlení. Oba případy jsou tedy neporovnatelné. V rámci rozhodnutí vydaného Nejvyšším soudem ve věci vedené pod sp. zn. [4 Tdo 416/2013](#) byla jako lichevní shledána smlouva, v níž byl sjednán úrok ve výši 44 % ročně. Soud prvního stupně však zcela pominul, že lichevní charakter uzavřené smlouvy zde nebyl shledán pouze na základě toho, že úrok činil asi 44 % ročně, ale významnou roli sehrálo sjednané zajištění závazku, kdy byla uzavřena smlouva o zajišťovacím převodu členských práv a povinností k družstevnímu bytu. V nyní posuzovaném případě však A. Š. jako dlužník nepřišla o své vlastnické právo k nemovitým věcem v době uzavření smlouvy o úvěru, jelikož zajištění bylo provedeno zřízením zástavního práva. Smlouva o zajišťovacím převodu práva dostává dlužníka do mnohem svízelnější situace, jelikož dlužník „ztrácí“ vlastnické právo ke svému nemovitému majetku, a pokud nebude poskytnutou půjčku či úvěr splácet řádně a včas, tak o své nemovitosti „přijde nadobro“. Tato situace však v případě A. Š. nenastala.

6. Obviněná doplnila, že nelze postupovat ani tak, jak to činil odvolací soud, který z lichevního charakteru smlouvy, která byla uzavřena s poškozenou jako první v pořadí, dovodil lichevní charakter i smlouvy uzavřené jako druhé v pořadí, to vše navíc za situace, kdy každá ze smluv byla uzavřena s odlišným věřitelem. Pokud bylo s jedním dlužníkem postupně uzavřeno za sebou několik smluv, není možné je posuzovat souhrnně, ale právě naopak, u každé z nich je nutno separátně hodnotit, zda vzhledem ke sjednaným podmínkám jde o smlouvu lichevní, či nikoliv. Skutečnosti uvedené pod bodem II./1. skutkové věty v rozsudku soudu prvního stupně tak mohly mít nejvýše význam pro posouzení, zda si v případě jednání pod bodem II./2. výroku o vině byla obviněná vědoma tísně a lehkomyšlnosti A. Š., nicméně lichevní charakter smlouvy popsané pod bodem II./1. výroku o vině nemůže bez dalšího založit lichevní charakter i smlouvy popsané pod bodem II./2. zmíněného výroku.

7. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. obviněná uplatnila ve vztahu ke skutku popsanému pod bodem I. ve výrokové části v rozsudku soudu prvního stupně. Soud prvního stupně oproti obžalobě vypustil ze skutkové věty zcela pasáž o tom, že měla požadovat po J. Š. částku ve výši 40 000 Kč pro účely úplatku pro bankovní úřednici. Podstatné změny nastaly v popisu tohoto skutku i v případě úvěru poskytnutého V. F., neboť okresní soud v popisu skutku uvedl, že V. F. poskytla úvěr ve výši 970 000 Kč, obžaloba však pracovala s částkou jistiny úvěru ve výši 700 000 Kč. Nevynesení zprošťujícího výroku, ale pouze vypuštění části skutkové věty, nebylo blíže zdůvodněno. Odvolací soud k námitkám obviněné uvedl, že nešlo o dílčí skutek tohoto trestného činu, ale o dílčí část jejího jednání, vázané skutkově na smlouvu o úvěru s obchodní společností JMT G. CZ. Podle obžaloby se přitom měla obviněná dopustit lichevního jednání v souvislosti se dvěma úvěry poskytnutými manželům Š. Šlo o úvěry od obchodní společnosti JMT G. CZ a dále od V. F. Z provedeného dokazování vyplynulo, že V. F. neposkytla úvěr ve výši jistiny 700 000 Kč, ale ve výši 970 000 Kč, a pokud jí byla vrácena částka ve výši 1 030 000 Kč, rozdíl činil 60 000 Kč, což nelze označit jako navýšení hrubě nepřiměřené. Z provedených důkazů tedy vyplynulo, že se část skutku pod bodem I., týkající se úvěru od V. F., vůbec nestala tak, jak bylo tvrzeno v podané obžalobě, proto mělo být rozhodnuto zprošťujícím výrokem. Důvodnost této námitky vyplývá i z odkazu okresního soudu na zásadu *in dubio pro reo* a na skutečnost, že nebylo prokázáno to, co bylo tvrzeno v obžalobě. Vypuštění části popisu skutku vnímá obviněná jako nezákonné, přičemž za současného stavu pravomocné meritorní rozhodnutí navozuje nejistý právní stav umožňující případné další budoucí trestní řízení ohledně dílčího útoku týkajícího se úvěru poskytnutého V. F. jako věřitelkou manželům Š. jako dlužníkům.

8. Obviněná navrhla, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě i rozsudek Okresního soudu ve Frýdku-Místku, jakož i další rozhodnutí obsahově navazující na zrušená rozhodnutí a aby věc vrátil soudu prvního stupně, aby ji znovu projednal a rozhodl.

III.

Vyjádření k dovolání

9. Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství k dovolání obviněné uvedl, že je postaveno výlučně na doslovném opakování námitek vytýkaných v předchozích stádiích trestního řízení, s nimiž se soudy řádně vypořádaly. K této problematice odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. [5 Tdo 86/2002](#), podle něhož opakuje-li obviněný v dovolání v podstatě jen námitky uplatněné v řízení před soudem prvního stupně a v odvolacím řízení, se kterými se soudy obou stupňů dostatečně a správně vypořádaly, jde zpravidla o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. Byť tedy obviněná uplatnila své námitky z hlediska vytýkaných dovolacích důvodů způsobem v zásadě relevantním, je zřejmé, že především Krajský soud v Ostravě se jejími shodnými tvrzeními řádně zabýval a stručně rozvedl důvody, pro které jim nelze přisvědčit. S jeho úvahami soustředěnými v odůvodnění rozsudku se lze ztotožnit. Státní zástupce tedy jen v krátkosti ve vztahu k námitce vztahující se k dílčímu útoku pokračujícího přečinu lichvy, konkrétně k jednání

vymezenému pod bodem II./2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, shrnul, že Okresní soud ve Frýdku-Místku správně připomněl, že takový hrubý nepoměr může s ohledem na konkrétní zjištěné okolnosti zakládat i úrok nižší, jak to vyplývá kupříkladu z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. [4 Tdo 416/2013](#). V aktuálně řešené trestní věci přitom nelze přehlédnout významnou skutečnost spočívající v úzké souvislosti jednání obviněné popsaného pod bodem II./2. s předchozím jednáním vymezeným v bodě II./1. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, neboť právě v důsledku aktivních kroků obviněné byl dluh poškozené A. Š. nejprve navýšen o více než 600 000 Kč, což se stalo bezprostředním impulzem pro následné uzavření smlouvy o úvěru, jehož podstatou byl nepoměr mezi plněním poskytnutým poškozené a plněním, které byla nucena vrátit, vyjádřený hodnotou téměř 60 %. Poskytnutí úvěru, jehož následná úhrada představovala navýšení o 59 % ročně, nepochybně představuje hrubý nepoměr a má lichvářskou povahu.

10. Státní zástupce se pak neztotožnil ani s námitkou údajného procesního pochybení soudu prvního stupně, který neprokázanou část jednání jen tzv. vypustil a nerozhodl ohledně ní o zproštění obžaloby. Z hlediska posouzení dané problematiky je zapotřebí rozlišit skutek a popis skutku. Soud rozhoduje výlučně o skutku tak, jak byl zjištěn v rámci dokazování, a nikoli o jeho popisu vyjádřeném v obžalobě. Nic mu tedy nebrání modifikovat skutek v porovnání s podanou obžalobou tak, aby odpovídal nově učiněným skutkovým závěrům. V posuzované věci soud prvního stupně tzv. vypustil pouze tu část jednání pod bodem I. výroku o vině, která nebyla prokázána. Nešlo přitom o samostatný dílčí útok, o kterém by bylo třeba rozhodnout zproštěním obžaloby, neboť ona „dílčí část“ skutkového děje se stále vztahovala k původní smlouvě lichevního charakteru.

11. Státní zástupce navrhl odmítnout dovolání obviněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

IV.

Rozhodnutí o důvodnosti dovolání

12. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) shledal, že dovolání je přípustné [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. ř.], bylo podáno osobou k tomu oprávněnou, tj. obviněnou prostřednictvím obhájce [§ 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř.], v zákonné lhůtě a na místě k tomu určeném (§ 265e tr. ř.) a splňuje náležitosti obsahu dovolání (§ 265f odst. 1 tr. ř.).

13. Z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., který obviněná jako první uplatnila, lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo na jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Směřuje-li dovolání proti odsuzujícímu rozhodnutí, pak tomuto dovolacímu důvodu obsahově odpovídají pouze námitky, v nichž se tvrdí, že skutkový stav, který zjistily soudy prvního a druhého stupně, nevykazuje znaky trestného činu, jímž byl obviněný uznán vinným. Předmětem právního posouzení totiž je skutek, tak jak ho zjistily soudy, a nikoli jak ho prezentuje či jak se jeho zjištění dožaduje dovolatel.

14. Pod uplatněný dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze tedy podřadit námitky obviněné týkající se nenaplnění znaku skutkové podstaty trestného činu lichvy podle § 218 odst. 1 alinea 1 tr. zákoníku, konkrétně že hodnota vzájemných plnění, sjednaných a realizovaných ve vztahu k poškozené A. Š., u skutku popsaného pod bodem II./2. výroku o vině, nebyla v hrubém nepoměru.

15. K tomu Nejvyšší soud především připomíná, že trestného činu lichvy podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku se dopustí, kdo zneužívá něčí rozumové slabosti, tísně, nezkušenosti, lehkomyšlnosti nebo něčího rozrušení, dá sobě nebo jinému poskytnout nebo slíbit plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru (alinea první), nebo kdo takovou pohledávku uplatní nebo v úmyslu uplatnit ji na sebe převede (alinea druhá, tzv. palichva). Z citované dikce zákona je zřejmé, že naplnění skutkové podstaty tohoto trestného činu je především vázané na podmínku, jejíž splnění

obviněná v podaném dovolání zpochybnila a která spočívá ve slibu nebo v poskytnutí lichvářského plnění, tedy takového plnění, jehož hodnota je v hrubém nepoměru ve vztahu k hodnotě vzájemného plnění.

16. Hrubý nepoměr poskytnutého nebo slíbeného plnění ve vztahu k tomu, co za to poškozená osoba obdrží, je nutné posuzovat z hlediska současných objektivních směnných hodnot obou plnění. Hodnota vzájemného plnění se stanoví podle stejných zásad, jako se určuje výše škody (§ 138 odst. 1 tr. zákoníku). Pro posouzení hrubého nepoměru vzájemných plnění záleží jen na hodnotě obou plnění a na jejich vzájemném srovnání, nikoli na výši výsledné škody, protože toto kritérium zákon neuvádí jako znak trestného činu lichvy.

17. Při poskytování úvěrů a půjček existuje z hlediska požadovaných úroků určitá hranice, která odděluje standardní podnikatelskou činnost provozovanou v souladu s právním řádem a lichvu. Uvedenou hranicí je podle trestního zákoníku to, co lze pokládat již za hrubý nepoměr mezi vzájemnými plněními pachatele a poškozeného ve smyslu § 218 odst. 1 tr. zákoníku. Poskytnutí půjčky peněz s úrokem dosahujícím 70 % a více za rok pak podle judikatury (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2005, sp. zn. [5 Tdo 1282/2004](#), publikované pod č. 52/2005 Sb. rozh. tr.) nepochybně zakládá takový hrubý nepoměr. Soudní praxe však dovozuje zmíněný nepoměr i při nižším úroku, resp. roční procentní sazbě nákladů úvěru či půjčky (tzv. RPSN), pokud několikanásobně převyšuje obvyklou výši úroku (resp. výši RPSN), jakou požadují v daném místě a čase banky při poskytování úvěrů nebo půjček (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 4. 2012, sp. zn. [3 Tdo 225/2012](#), publikované pod č. 23/2013 Sb. rozh. tr., podle něhož stačí úrok ve výši 65 % a podle okolností i méně za rok, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2013, sp. zn. [4 Tdo 416/2013](#), podle něhož může postačovat, s přihlédnutím k dalším okolnostem, výše úroku 44,1 % za rok, anebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. [4 Tdo 1013/2015](#), v němž úvěrová smlouva – s ohledem na úrok ve výši 28,8 % za rok, zajišťovací a sankční nástroje a zjevnou nereálnost splnění ze strany poškozené – byla posouzena jako smlouva lichevní).

18. S ohledem na výklad ustanovení § 218 odst. 1 tr. zákoníku i zmíněnou soudní praxi je současně zřejmé, že sjednaná výše úroků nemůže být jediným kritériem pro posouzení, zda okolnosti poskytnutí konkrétní půjčky vykazují znaky lichvářského jednání či nikoli. V této souvislosti Nejvyšší soud odkazuje např. na rozhodnutí publikované pod č. [5/2001](#) Sb. rozh. tr., v jehož rámci bylo konstatováno, že při posouzení, zda jde v případě sjednané půjčky o příslib plnění, jehož hodnota je k hodnotě vzájemného plnění v hrubém nepoměru, jak předpokládá ustanovení § 218 odst. 1 tr. zákoníku, je třeba zvažovat vedle hodnotového poměru vzájemných plnění i dobu, na kterou je půjčka uzavřena, resp. na další okolnosti (viz obdobně i již zmíněné usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2015, sp. zn. [4 Tdo 1013/2015](#), připomínající zejména zajišťovací a sankční nástroje, a dále literaturu, např. ŠČERBA, F. a kol. Trestní zákoník. Svazek 2. § 205 až 421. Komentář. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 1768).

19. Skutkový stav, z něhož soudy obou stupňů v dané věci při hmotněprávním posouzení otázky naplnění znaku hrubého nepoměru hodnot vzájemných protiplnění u předmětné úvěrové smlouvy vycházely, lze stručně shrnout tak, že obviněná s vědomím značně nepříznivé finanční situace poškozené A. Š. (tj. jejích nízkých příjmů a tyto příjmy převyšujících dluhů) a toho, že poškozená použije finanční prostředky získané z úvěru téměř výlučně k úhradě předchozích dluhů, zprostředkovala a zajistila uzavření krátkodobé úvěrové smlouvy s V. F., jejímž předmětem byla půjčka finanční částky ve výši 870 000 Kč, z níž V. F. uhradila předchozí dluh poškozené ve výši 600 000 Kč, částku ve výši 200 000 Kč si obviněná ponechala pro vlastní potřebu a částku ve výši 70 000 Kč předala poškozené. Současně bylo ujednáno zajištění tohoto závazku ve formě smlouvy o zřízení zástavního práva k rodinnému domu v obci XY a také k bytové jednotce v obci XY (viz bod II./1. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně). Dále pak při vědomí, že poškozená tuto půjčku nebude schopná splatit, obviněná o dva měsíce později zprostředkovala a zajistila poškozené

uzavření další krátkodobé úvěrové smlouvy (která je nyní předmětem posuzování), tentokrát s obchodní společností TG C. CZ na částku ve výši 1 290 000 Kč se splatností 3 měsíce a se současným ujednáním, pro případ prodlení, smluvního úroku ve výši 0,2 % denně z dlužné částky, a dále jednorázové smluvní pokuty ve výši 250 000 Kč v případě prodlení delšího než 7 dní. Ani tuto půjčku nebyla poškozená schopna splatit a ta byla v konečném důsledku uhrazena z prodeje zastavených nemovitých věcí (jejich prodej si poškozená zajistila sama).

20. Z naznačeného postupu obviněné při zprostředkování a zajišťování půjček poškozené vyplynulo, že obviněná jednala primárně s cílem dosáhnout toho, aby vůči poškozené mohly být v krátkém časovém horizontu několika měsíců uplatňovány pohledávky včetně jejich příslušenství, zahrnujícího nejen samotné úroky, ale i předem očekávané výnosy z vysoko nastavených smluvních pokut i úroků z prodlení, když dopředu zjevně musela počítat s tím, že nenastane žádná okolnost, která by poškozené umožnila splatit poskytnuté půjčky včas a vyhnout se tak následkům spojeným s případným prodlením. Poškozená tedy - zjednodušeně řečeno - na počátku potřebovala uhradit úvěr třetí osobě ve výši 600 000 Kč a nebyla toho schopna, pro což jí obviněná zajistila půjčku ve výši 870 000 Kč, ovšem z toho vyplývající závazek ve výši 920 000 Kč pak nemohla uhradit jinak než další půjčkou (úvěrem) poskytnutou obviněné, a to ve výši 1 290 000 Kč, na jejíž zaplacení vydala z prodeje nemovitých věcí částku ve výši 1 750 000 Kč, to vše během několika měsíců (byť je třeba připomenout, že minoritní část plnění byla poškozené vyplacena v hotovosti vedle úhrady půjček).

21. Při posouzení naplnění znaku hrubého nepoměru je pak v tomto případě, s ohledem na shora uvedené závěry soudní praxe, jednak nutné nahlížet na sjednanou smluvní pokutu i úroky z prodlení tak, že vznik právního nároku na ně byl v případě poškozené nevyhnutelný, tj. obviněná nepochybně musela počítat s tím, že poškozená bude muset hradit i tyto náklady, proto, přestože jde o složku sankční, bylo namístě ji zahrnout do celkového navýšení poskytnutého úvěru, které tedy představovalo 59 % za rok. Je zcela nerozhodné, že povinnost smluvní pokuty nastávala až při prodlení se splacením úvěru v trvání 7 dnů, neboť tento časový odstup nevytvářel pro poškozenou žádný relevantní prostor pro řešení její situace v podobě finanční tísně, o níž obviněná věděla a zneužila ji.

22. Dále je nutné poukázat na délku doby, na kterou byla uzavřena úvěrová smlouva popsaná v bodě II./2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, jak na ni obviněná v dovolání poukázala, neboť rovněž doba splatnosti v trvání 3 měsíců představovala z pohledu poškozené, i s ohledem na její finanční situaci, možnosti a výši úvěru, objektivní nereálnost eventuálního úplného splnění závazku.

23. Ve vztahu k naplnění znaku hrubého nepoměru ve významu požadovaném skutkovou podstatou podle § 218 odst. 1 tr. zákoníku je třeba nepochybně zohlednit i vědomí obviněné o plné konkrétní finanční a majetkové situaci poškozené. Poškozená se nacházela v situaci, která byla z jejího hlediska bezvýchodná, neboť jí hrozilo, že v případě neuhrazení předchozího dluhu (na jehož uhrazení neměla finanční prostředky) přijde o svůj dům jeho prodejem jako zástavy. Obviněná s vědomím všech těchto skutečností přesto opakovaně zajistila poškozené uzavření úvěrové smlouvy, čímž její značně neuspokojivou finanční situaci ještě zhoršila, to vše s již zmíněným vědomím o nereálnosti plnění ze strany poškozené a o její lehkomyšlnosti.

24. Nejvyšší soud rovněž doplňuje, že v dané věci je posuzováno pouze jednání obviněné, která uzavření smluv s poškozenou zajistila a zprostředkovala a v podstatě systematicky vůči poškozené postupovala, tj. bez jejího jednání by k jejich uzavření nedošlo (resp. tím získala i pro sebe provizi). V návaznosti na to je zcela nerozhodné, že v případě obou souborů smluvních vztahů vystupoval odlišný věřitel (V. F. a obchodní společnost TG C. CZ), takže toto zjištění nemá pro komplexní posouzení věci žádný vliv.

25. S ohledem na popsané skutečnosti je pak zřejmé, že jednání obviněné vůči poškozené A. Š. je

nutné hodnotit celkově a nelze je, jak požadovala obviněná v dovolání, posuzovat izolovaně v rámci jednotlivých smluv. Konečné plnění mezi věřitelem a dlužníkem totiž může být odrazem více samostatných (dílčích) smluvních vztahů, jejichž předmětem je - v obdobných jako nyní projednávaných souvislostech - úvěr či půjčka, sankce, zajištění apod., navíc smlouvy mohou v krátkých časových intervalech navazovat a doplňovat se tak, jak tomu bylo i v dané věci. Jeden dílčí a z kontextu věci vytržený závazkový vztah by sice nemusel zakládat hrubý nepoměr vzájemných plnění, ale právě souhrn všech zřetelně propojených vztahů již naplňuje takový znak, a jde tedy o zasažení objektu daného deliktu.

26. Obviněná pak za zjištěných okolností zajistila poškozené úvěrový vztah, z něhož jí vyplynul prospěch ve výši 200 000 Kč (stran něhož ani obviněná v dovolání nic nenamítala proti hrubosti nepoměru plnění), a na to bezprostředně a při vědomí, že poškozená nebude schopna úvěr splatit, navázala zajištěním dalšího, a to krátkodobého vztahu, jenž matematickým součtem všech plnění, jejichž existence byla obviněné předem známá (tedy že po poškozené bude požadováno i uhrazení sankcí a že k nutnosti jejich uhrazení vzniknou podmínky), znamenal navýšení o 59 %. Proto je namístě dovést, že i zmíněnou úvěrovou smlouvu, uzavřenou mezi poškozenou a obchodní společností TG C. CZ s uvedeným celkovým navýšením ve výši 59 % p. a., je třeba rovněž označit jako smlouvu lichevní, resp. jako součást zajištění lichevních vztahů obviněnou poškozené A. Š., neboť jeho znakem byl mimo jiné hrubý nepoměr vzájemných plnění.

27. Nejvyšší soud doplňuje, že zaplacení popsáných dluhů poškozenou bylo zajištěno zástavním právem na jí vlastněných nemovitých věcech. Tento institut sice, na rozdíl od zajišťovacího převodu práva (jehož dopady mohou být nicméně významně ovlivněny zejména rozvazovacími podmínkami), nezakládal okamžitý přesun vlastnického práva k nemovité věci, avšak vzhledem k okolnostem případu a hodnotě zástavy zajišťoval úhradu všech (nepoměrných) dluhů poškozené, která proto také, s ohledem na svoji důvěřivost, manipulovatelnost a finanční tíseň, musela v konečném důsledku nutně přistoupit k jejich prodeji. Toho si obviněná musela být vědoma, stejně jako skutečnosti, že poškozená přijímá další závazky zejména proto, aby nemusela prodat svůj nemovitý majetek, což - jak bylo uvedeno - nakonec musela učinit, ovšem vlivem jednání obviněné o několik měsíců později, zato s výrazně vyšší platební povinností.

28. Souhrnně řečeno, právní posouzení jednání obviněné, a to i pokud jde o jeho dílčí momenty popsané pod bodem II./2. výroku o vině v rozsudku soudu prvního stupně, bylo učiněno správně a bez vad, neboť i jeho podstatou bylo zajištění sjednání lichevních vztahů, naplňujících znak hrubého nepoměru hodnot vzájemných plnění ve smyslu § 218 odst. 1 tr. zákoníku. Nejvyšší soud shledal námitky obviněné ve vztahu k dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zjevně neopodstatněnými.

29. Obviněná uplatnila v dovolání i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. Namítla, že ve výroku rozsudku soudu prvního stupně chybí výrok o jejím zproštění obžaloby podle § 226 tr. ř., neboť soud prvního stupně stran neprokázané části jejího jednání tuto část pouze vypustil ze skutkové věty, konkrétně z bodu I. výroku o vině.

30. Nejvyšší soud k dané problematice především konstatuje, že zmíněný dovolací důvod je dán, jestliže v rozhodnutí některý výrok chybí nebo je neúplný. Je tedy jednak naplněn, pokud určitý výrok nebyl vůbec učiněn, tedy určitý výrok v napadeném rozhodnutí není obsažen, přestože jej soud měl podle zákona nebo podle návrhu některé ze stran pojmout do výrokové části rozhodnutí. Druhou alternativou je, že určitý výrok sice byl v napadeném rozhodnutí učiněn, ale není úplný. Neúplným je takový výrok napadeného rozhodnutí, který neobsahuje některou podstatnou náležitost stanovenou zákonem, např. je-li v případě výroku o vině uvedena právní kvalifikace skutku jenom zákonným pojmenováním trestného činu včetně příslušného zákonného ustanovení, ale není citována tzv. právní věta vyjadřující zákonné znaky trestného činu (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní řád II. § 157 až 314s.

Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 3173 a 3174). Obviněnou vznesená námitka je tedy ve vztahu k uplatněnému dovolacímu důvodu relevantní, nelze jí však přiznat opodstatnění.

31. Pro posouzení dané otázky je rozhodující vymezení pojmu skutek. Momentem, který dělí pachatelovo jednání na různé skutky, je následek závažný z hlediska trestního práva, který pachatel způsobil nebo chtěl způsobil. Za jeden skutek lze považovat jen ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou pro tento následek kauzální, pokud jsou zahrnuty zaviněním (viz rozhodnutí pod č. [8/1985](#) Sb. rozh. tr. a dále ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1 až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 172). Soud může podle § 220 odst. 1 tr. ř. rozhodovat jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu. Podle § 12 odst. 12 tr. ř. se skutkem rozumí též dílčí útok pokračujícího trestného činu. Obžalovací zásada uvedená v ustanovení § 220 odst. 1 tr. ř., podle něhož soud může rozhodnout jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu, neznamená, že mezi skutkem, který je uveden v žalobním návrhu, a skutkem, uvedeným ve výroku rozsudku, musí být úplná shoda. Některé skutečnosti mohou odpadnout a naopak jiné přistoupit, avšak nesmí se změnit podstata skutku. Podstata skutku je určována účastí obžalovaného na určité události popsané v žalobním návrhu, z níž vzešel následek porušující nebo ohrožující společenské zájmy chráněné trestním zákonem. Totožnost skutku bude zachována, bude-li zachována totožnost jednání nebo následku (viz rozhodnutí publikované pod č. [64/1973](#) Sb. rozh. tr.). Od skutku je nutno odlišovat popis skutku jako obligatorní náležitost příslušného rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení. Soud je sice vázán skutkem uvedeným v žalobním návrhu, ale nikoli jeho popisem v obžalobě. Proto není povinen bez dalšího převzít popis skutku z obžaloby, ale při zachování totožnosti skutku soud musí přizpůsobit jeho popis tak, aby odpovídal použité právní kvalifikaci skutku.

32. V návaznosti na konstatované závěry Nejvyšší soud uvádí, že soud prvního stupně rozhodoval v rámci bodu I. o dílčím útoku obviněné, který z procesního pohledu tvořil jeden skutek. Jeho podstatou bylo jednání, směřující podle podané obžaloby vůči poškozeným J. Š. a Z. Š., jímž zneužila jejich důvěřivost, snadné manipulovatelnosti a především jejich finanční tísně, a kteří ji oslovili na inzerát s tím, že nutně potřebovali půjčku k úhradě tíživých dluhů. Na tuto žádost obviněná, při vědomí, resp. za využití zmíněných okolností, reagovala tím, že, jak bylo uvedeno v obžalobě, jim zprostředkovala uzavření řady na sebe navazujících smluv, jimiž poškozeným nejprve zajistila krátkodobý úvěr u obchodní společnosti JMT G. CZ k úhradě aktuálního dluhu, ač věděla, že ani tento úvěr, včetně dalších navýšení, nebudou schopni uhradit, zejména ve stanovené krátké době, proto slibovala i následnou konsolidaci úvěru. Tuto jim zajistila prostřednictvím navazujících smluvních vztahů s V. F., které poškození nebyli již vůbec schopni splnit, resp. stalo se tak až prodejem zajištěných nemovitých věcí. Podstatou uvedeného děje je tedy zjevně jedno jednání obviněné, reagující na žádost poškozených příslibem zajištění úvěrů a konsolidace dluhu, završené následkem v podobě uvržení poškozených do větší dluhové pasti a prodeje jejich nemovitého majetku. Obviněná jednala ve vztahu k těmto poškozeným v rychlé časové souvislosti, zprostředkovala jim uzavření více úvěrových smluv s vědomím, že dluh neuhradí a bude muset dojít k další konsolidaci, přičemž celá tato situace mohla vyústit jediné do prodeje nemovitých věcí poškozených. Jde tedy o jeden skutek, resp. ve smyslu § 12 odst. 12 tr. ř. jeden dílčí útok pokračující trestné činnosti obviněné.

33. Soud prvního stupně po provedení dokazování následně učinil zjištění, že první část naznačených smluvních vztahů, zajištěných obviněnou poškozeným J. Š. a Z. Š., je s ohledem na poměr vzájemného plnění lichevního charakteru, část druhá již v plném rozsahu nikoli. V rámci bodu I. výroku o vině svého rozsudku tudíž rozhodl o žalovaném skutku (dílčím útoku), jehož (pouze) popis upravil tak, že vypustil trestněprávně nerelevantní momenty, týkající se úkonů, jimiž obviněná nezakládala lichevní vztah. Naopak nerozhodoval o zproštění obžaloby podle § 226 tr. ř., neboť tím by o témže skutku učinil dvě rozhodnutí, což je vyloučeno. Okresní soud ve Frýdku-Místku tudíž v daném ohledu postupoval správně.

34. Nejvyšší soud doplňuje, že jiný závěr nelze dovozovat ani z užití pravidla *in dubio pro reo*, resp. z toho, že nebylo plně prokázáno tvrzení obžaloby (jak namítala obviněná v dovolání), neboť takové skutečnosti bez dalšího neznamení nutnost rozhodnutí o zproštění obžaloby soudem prvního stupně. Podstatné je, zda se neprokázání některých tvrzení obžaloby (či přetrvávání pochybností o jejich reálnosti) týkalo skutku jako takového (a může být namísto obžalovaného pro něj obžaloby zprostit), nebo jen určitých momentů, které sice i mohou skutek co do jednání a následku upřesňovat (např. rozšiřovat nebo zužovat), ale na jeho podstatu dopad nemají.

35. Z uvedeného je zřejmé, že v rozsudku okresního soudu žádný výrok nechybí, a proto ani dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. k) tr. ř. nebyl naplněn.

36. S ohledem na shora popsané závěry Nejvyšší soud konstatuje, že dovolací argumentace obviněné je sice pod uplatněné dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a k) tr. ř. podřaditelná, nicméně byla shledána zjevně neopodstatněnou. Proto Nejvyšší soud dovolání obviněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné. Učinil tak v neveřejném zasedání za splnění podmínek § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř.

37. *Obiter dictum* je namísto rovněž poznamenat, že rozhodnutí soudu druhého stupně je ze dne 27. 4. 2021, avšak věc byla předložena Nejvyššímu soudu k projednání dovolání až dne 25. 10. 2021, a v dovolacím řízení tak nedošlo k žádným průtahům.